

НОВИЙ ВИСОКОБІЛКОВИЙ СОРТ СОЇ АКВАМАРИН

Білявська Л. Г.,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Пилипенко О. В., Васецький Ю. П.,
аспірант, кафедри селекції, насінництва і генетики

Національні сортові ресурси України є основою продовольчої безпеки держави. За рахунок використання нових високоврожайних сортів сої стає можливим значно збільшити виробництво сільськогосподарської продукції.

Соя – цінна олійна і зернова культура світового землеробства. Значне поширення сої на всіх континентах і в багатьох країнах світу обумовлено високими якісними показниками зерна, порівняно невисокою енергомісткістю її вирощування, універсальністю використання [1, 3]. В Україні стрімко збільшуються посівні площі сої. Країна вийшла на перше місце в Європі по площах та валовому виробництву зерна сої.

На 2016 рік до державного Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні занесені 180 сортів сої[4]. Так, в порівнянні з 2000 роком кількість сортів вітчизняної селекції зросла у 3 рази, в той час як кількість сортів іноземної селекції – в 11 разів. Значно зросла частка скоростиглих сортів. Переважна кількість сортів сої має територіально обмежену зону вирощування, особливо в умовах потепління клімату та суттєво реагують на стресові чинники.

На сучасному етапі розвитку сільського господарства сорт залишається не тільки засобом збільшення урожайності, але і стає фактором, без якого неможливо реалізувати накопичений генетичний потенціал, задовольнити вимоги споживача й переробника [2].

Тому, створені високоврожайні й адаптивні сорти, що мають високий генетичний потенціал та відповідний рівень стійкості проти біотичних та абіотичних факторів середовища повинні зайняти свій регіон вирощування. Ефективне використання сортів можливе лише за оптимальних ґрунтово-кліматичних умов. Тому адаптивний потенціал сорту слід порівнювати та оцінювати до відповідного рівня агроценозу.

Базуючись на довготривалому практичному досвіді в селекції сої створено сорти з підвищеним базовим потенціалом. Серед них значну цінність становить сорт Аквамарин.

Сорт з 2015 року занесений до Державного реєстру сортів рослин придатних для поширення в Україні.

Морфологія. Тип росту – проміжний. Рослина має напіввстигнутий кущ, висотою 71–90 сантиметрів. Стебло середньої товщини – 7,0-12,0мм, стійке до вилягання. Забарвлення опушення – сіре. Кількість міжвузлів – 10–12 шт. Кількість гілок – 1–3, кут їх відгалуження 20–30°. Висота прикріплення нижнього бобу 15 сантиметрів. Коренева система добре розвинена.

Листки трійчасті, середніх розмірів. Суцвіття – багатоквіткова китиця, по 5–7 квіток. Забарвлення віночка квітки – біле. Боби середньої довжини, слабо зігнуті з гострим кінчиком, з 2–3 насінинами, світлі, з рідким опушенням. Насіння середнє (0,6 x 0,4 см), округло-овальне. Основне забарвлення оболонки – жовте. Насінневий рубчик рудий з вічком. Маса 1000 насінин - 170–180 гр.

Вміст білка в насінні – 43 %, жиру – 22 %.

Біологічні особливості. Гарантований попередник для озимих культур. В ньому вдало поєднані висока продуктивність та якість насіння. Тривалість періоду від появи сходів до цвітіння від 35–40 діб. У різних за географічною широтою регіонах має стабільний вегетаційний період тривалістю до 100 діб. Потенційна урожайність насіння в умовах Степу і Лісостепу України 3,0-3,2 т/га.

Має нейтральну фотоперіодичну реакцію, що забезпечує стабільний вегетаційний період у різних кліматичних зонах. На момент досягання швидко досягає кондиційної вологості і не потребує досушування.

Сорт зернового напрямку використання. Стійкість проти вилягання і розтріскування бобів за тривалого перестою висока. Сорт стійкий проти бактеріальних і вірусних хвороб, шкідниками пошкоджується слабо. Агротехніка сорту Аквамарин загальноприйнята для умов України. Норма висіву 600-700 тис. штук схожих насінин на гектар. Сорт добре реагує на внесення добрив і передпосівну інокуляцію насіння біопрепаратами. Характеризується підвищеною адаптаційною здатністю до несприятливих умов вирощування, в т.ч. до вирощування на кислих ґрунтах (рН 4,5-5,5). Рекомендований для вирощування на зерно у Степу і Лісостепу України. Вирівняність насіння – 95%.

Список використаних джерел

1. Бабич А.О. Кормові і білкові ресурси світу / А.О. Бабич// – К.: Аграрна наука, 1996. – 822 с.
2. Білявська, Л.Г. Високоадаптивні сорти сої Полтавської селекції / Л.Г. Білявська, О.В. Пилипенко, А.О. Діянова //Посібник Українського хлібороба. – Мін. АПК. – Інститут рослинництва ім. Юр'єва. – 2013. – Т.2. – С. 150-151.
3. Білявська, Л.Г. Особливості насінництва сортів сої селекції ПДАА / Л.Г. Білявська, О.В. Пилипенко, А.О. Діянова// Конкурентноспроможне насіння – стабільний урожай: Тези Міжнар. наук.-практ. конф., (30-31 січня 2013 р.). – Полтава, ПДАА. – 2013. – С. 55-56.
4. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні в 2016 році. Режим доступу : <http://vet.gov.ua/sites/default/files/Reestr%2006042016.pdf>

НОВИЙ СКОРОСТИГЛИЙ СОРТ СОЇ АВАНТЮРИН

**Білявська Л. Г.,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Діянова А. О., фахівець II категорії
із селекції навчально – виробничого підрозділу ПДАА
Пилипенко О. В.,
аспірант, кафедри селекції, насінництва і генетики**

Важливе значення у виробництві сучасних конкурентноспроможних технологій вирощування сої має сорт, який може в максимально сприятливих ґрунтово-кліматичних умовах оптимально реалізувати свій генетичний потенціал [1, 3]. Потенційна урожайність більшості зареєстрованих сортів сої - більше 3т/га, а фактично урожайність у виробничих умовах в середньому в Україні близько 2т/га.

Сорт – це найдоступніший засіб збільшення виробництва сої. За наявності необхідної кількості адаптованих до різних ґрунтово-кліматичних умов сортів